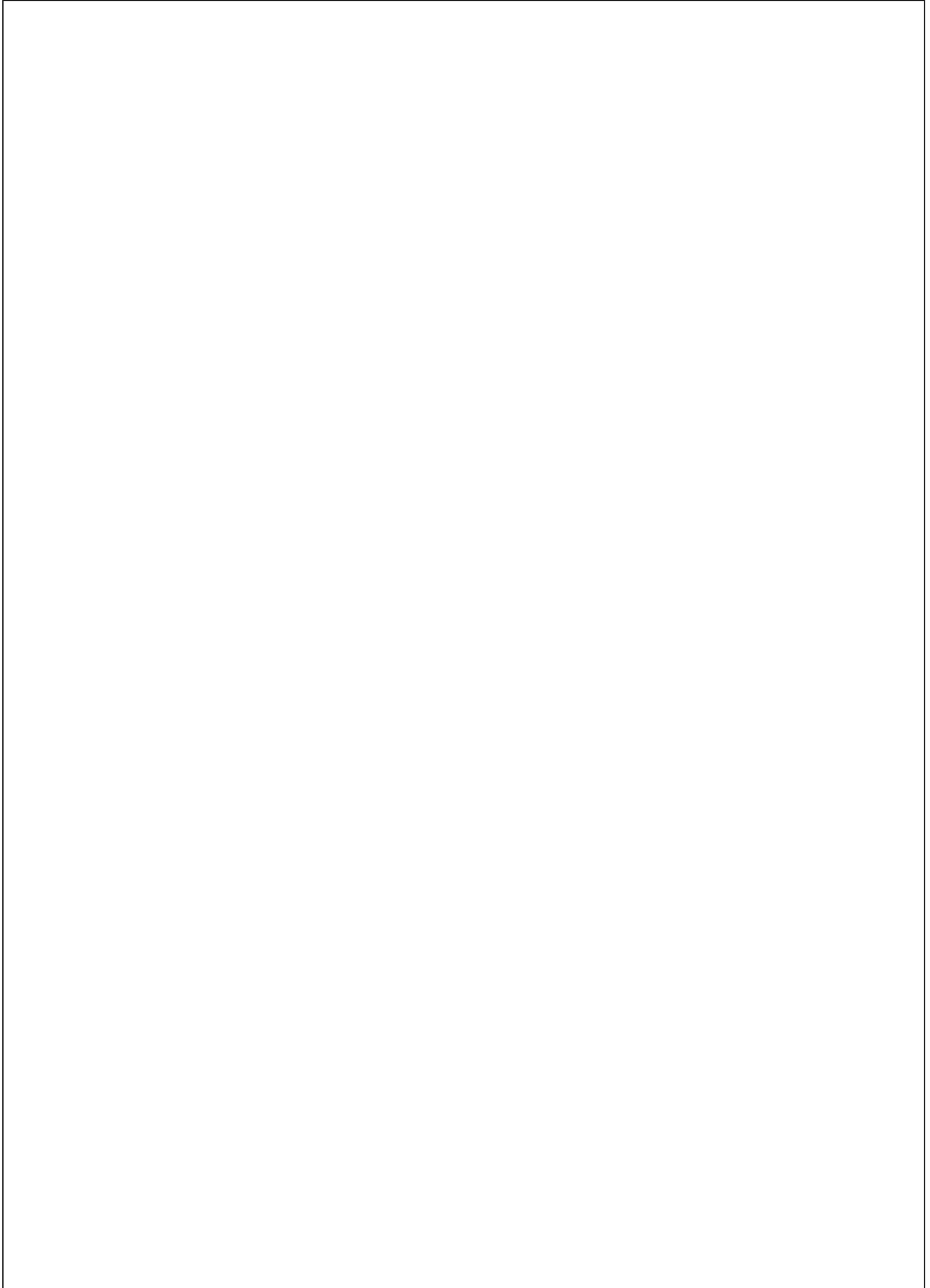

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/kongresy/podkarpacki-kongres-pamieci-na/191922,Konferencja-naukowa-Emigracyjna-prasa-oraz-osrodki-wydawnicze-i-wydawcy-19391990.html>
01.03.2026, 14:48

Konferencja naukowa „Emigracyjna prasa oraz ośrodki wydawnicze i wydawcy 1939-1990” podczas Podkarpackiego Kongresu Pamięci Narodowej, 4-5 października 2023 r.

Oddziałowe Biuro Badań Historycznych Instytutu Pamięci Narodowej w Rzeszowie zorganizowało konferencję naukową, której celem było ukazanie dziejów emigracyjnej prasy polskiej w latach 1939-1990 – wydawnictwa będące forum wypowiedzi polskiego wychodźstwa w latach drugiej wojny światowej oraz powojennej emigracji politycznej (z emigracją solidarnościową włącznie).

04.10.2023

Konferencja prezentowała zarówno polityczne funkcje prasy emigracyjnej, jak również zadania wykonywane przez nią w sferze kultury. Zadania te realizowano w formie dyskusji i polemik toczonych na jej łamach wokół różnych problemów nurtujących środowiska polskiej emigracji politycznej (np. sporu o legalizm czy stosunek do ludowej Polski oraz kolejnych kryzysów politycznych w PRL, kwestii polskiej polityki wschodniej oraz stosunków polsko-niemieckich), ale także wkładu emigracyjnej prasy w polską kulturę literacką. Pokazane zostały również działania komunistycznej bezpieki (cywilnego i wojskowego wywiadu) wobec konkretnych wydawców i publicystów emigracyjnych.

Konferencja dotyczyła różnych segmentów emigracyjnej prasy: wydawnictw stricte politycznych (partyjnych), czasopism historycznych, religijnych, wojskowych (kombatanckich) oraz społecznych (wydawanych – również w formie biuletynów – przez organizacje, związki i stowarzyszenia o różnorodnym charakterze).

W panelu poświęconym ośrodkom wydawniczym został wygłoszony referaty:

- dr Małgorzata Choma-Jusińska – *Polskie wydawnictwa emigracyjne w Wielkiej Brytanii w latach 1945-1970. Próba bilansu*,
- prof. dr hab. Marek Wierzbicki – *Działalność wydawnicza Związku Harcerstwa Polskiego na Obczyźnie 1939-1990*,
- dr Bogusław Wójcik – *„Editions – Spotkania” a Keston College – historia pewnej współpracy*.

Podczas panelu poświęconego kręgowi paryskiej „Kultury” prelegenci zaprezentowali referaty:

- dr hab. Krzysztof Kloc – *Kilka refleksji o środowisku „Kultury” Jerzego Giedroycia i Polsce Niepodległej 1918-1939*,
- dr Małgorzata Ptasieńska – *Między wschodem a zachodem. Rola paryskiej „Kultury” w kształtowaniu polityki zagranicznej polskiej emigracji w latach 1947-1990*,
- dr Monika Sędkak – *Pomoc zza kulis. Nieznana działalność Zygmunta Hertza, pracownika paryskiej „Kultury”, na rzecz polskich pisarzy*.

W części poświęconej publicystom i wydawcom słuchacze konferencji zapoznali się z referatami:

- dr hab. Maciej Strutyński - *Kościół rzymskokatolicki w Polsce i na świecie w optyce periodyku „Horyzonty”*,
- dr hab. Marta Sikorska - *Problematyka żydowska w emigracyjnej publicystyce Wandy Pełczyńskiej*,
- dr Krzysztof A. Tochman - *Stanisław Grocholski - żołnierz - polityk - wydawca*,
- Kamil Świdorski - *Karol Zbyszewski na łamach „Dziennika Polskiego” („Dziennika Polskiego i Dziennika Żołnierza”) w latach II wojny światowej*,
- dr Maciej Motas - *Wiktor Trościanko (1911-1983) - publicysta „Myśli Polskiej”*,
- dr Anna Szwed-Walczak - *Polska z perspektywy emigracyjnej. Obraz państwa na łamach „Opoki” Jędrzeja Giertycha (1969-1988)*.

Zagadnienia poświęcone prasie katolickiej poruszały referaty:

- dr hab. Krzysztof Kaczmarek - *„Miecz Ducha” i „Sprawa”. Z dziejów polskiej prasy katolickiej w Wielkiej Brytanii w czasie II wojny światowej*,
- ks. dr Robert Czarnowski - *„Voix Catholique - Głos Katolicki” jako organ prasowy Polskiej Misji Katolickiej we Francji*,
- Karolina Siewak - *Reakcje publicystów emigracyjnych na przeobrażenia społeczno-obyczajowe na przykładzie rzymskich „Przemian” u schyłku lat 60. XX wieku*.

W części poświęconej prasie partii i środowisk politycznych ogłoszono referaty:

- dr Wojciech Muszyński - *„Myśl Polska na Wschodzie” 1943-1946*,
- dr Rafał Sierchuła - *Emigracyjna prasa środowisk związanych z Organizacją Polską*,
- dr Robert Witalec - *„Jutro Polski” wobec sytuacji w Polsce w latach 1945-1947*.

Drugiego dnia konferencji omówiono zagadnienia prasy wojskowej i kombatanckiej:

- Magdalena Szelaąg - *„Orzeł Biały” - najważniejsze pismo wychodźstwa polskiego ze Związku Sowieckiego*,
- dr Bartosz Janczak - *„Sitwa Rysiów, Żbików, Wilków Wileńskiej Brygady Żubrów” - pismo żołnierzy 5. Wileńskiej Brygady Piechoty (1944-1949)*,
- dr Krzysztof Prętki - *Problematyka wojskowej służby zdrowia na łamach edynburskiego czasopisma „Lekarz Wojskowy” w latach 1941-1946*,
- dr hab. Piotr Kardela - *„Kombatant w Ameryce” jako źródło wiedzy o polskiej emigracji niepodległościowej po II wojnie światowej*.

Na panelu poświęconym prasie środowisk kresowych i wydawana w Nowym Świecie ogłoszono referaty:

- dr Sebastian Drabik - *Tygodnik „Lwów i Wilno” (1946-1950) jako głos środowisk kresowych na emigracji*,
- dr hab. Patryk Pleskot - *Wolne słowo na Antypodach. Powojenna polska prasa emigracyjna w Australii - szkic do portretu*,
- dr Diana Maksimiuk - *„Głos Polski” w Buenos Aires w pierwszych latach powojennych*.

Konferencję zamknęły referaty z panelu „Varia”:

- dr hab. Michał Polak - *„Ekonomista Polski” w Wielkiej Brytanii jako forum prezentacji polskich tez gospodarczo-politycznych 1941-1953*,
- dr hab. Waldemar Grabowski - *„Głos USA” oraz „Zwiastun Zwycięstwa” - próby Amerykanów i*

Brytyjczyków kontaktu bezpośredniego ze społeczeństwem polskim w okresie II wojny światowej.

Treść wygłoszonych referatów zostanie opublikowana w pokonferencyjnym wydawnictwie.
Konferencji towarzyszyła sprzedaż książek wydanych przez rzeszowski oddział IPN.

[Podkarpacki Kongres Pamięci Narodowej](#)

Podkarpacki
Kongres Pamięci
Narodowej

Historia mówi przez pokolenia
4-5 października 2023

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)